

ESR:N JA EAKR:N VASTINRAHOITUKSEKSI KATSOTTAVA KUNTA-, MUU JULKINEN JA YKSITYINEN RAHOITUS

Jäsenvaltioiden laatimissa ja komission hyväksymissä ohjelma-asiakirjoissa määritellään kansallisen rahoituksen suuruus.

Rahoitustaulukot ESR- ja EAKR-ohjelmissa

Ohjelma-asiakirjojen rahoitustaulukot on laadittu yleisasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen mukaisesti.

Manner-Suomen ESR-ohjelma

Ohjelma-asiakirjan rahoitustaulukoissa luvussa 10 ”Rahoitussuunnitelma 2007 – 2013” määritellään ESR-varojen ja kansallisen julkisen rahoituksen määrät sekä EU:n rahoitusosuus prosentteina koko julkisesta rahoituksesta. Ensimmäisessä rahoitustaulukossa erotellaan ainoastaan ESR-rahoitus vuosittain Itä-Suomen ja muun Suomen osuuteen. Toisessa taulukossa erotellaan ESR-rahoitus ja kansallinen julkinen rahoitus toimintalinjoittain koko ohjelmakauden ajalta sekä kunkin toimintalinjan ESR- %.

Rahoitustaulukoissa ei ole määritelty sitä, millainen EU-% on kussakin Manner-Suomen ESR-ohjelman osiossa. Rahoitustaulukoissa ei myöskään ole määritelty yksityistä rahoitusosuutta, koska EU:n rahoitusosuus on päätetty laskea nimenomaan julkisesta rahoituksesta.

Etelä-, Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomen EAKR-ohjelmat

Ohjelma-asiakirjoissa rahoitustaulukot on esitetty erikseen toimintalinjoittain sekä yhteenvedona ”Rahoitussuunnitelma”-luvussa. EAKR-toimenpideohjelmiin sisältyvissä rahoitustaulukoissa esitetään EAKR-varojen, kansallisen julkisen rahoituksen ja yksityisen rahoituksen määrät sekä EU:n rahoitusosuus julkisesta kokonaisrahoituksesta prosentteina. Lisäksi esitetään EAKR-rahoituksen vuosittainen jakauma ohjelmatasolla.

Osarahoitussuhteet

Koska ohjelmia on tarkoitus toteuttaa kumppanuuden hengessä, edellytetään pääsääntöisesti kaikkiin hankkeisiin kertyvän myös muuta kuin EU:n ja valtion rahoitusta. Välittävän toimielimen myöntämä rahoitus voi pääsääntöisesti olla 100 % vain teknisen tuen ja muissa viranomaisen itse toteuttamissa hankkeissa (*Esim. silloin kun hanke koostuu toimintamenotyyppisistä kustannuksista, kuten projektipäällikön palkasta tai palvelujen hankinnasta.*) sekä julkisena hankintana toteutettavissa hankkeissa.

Kunta- ja muuta julkista rahoitusta voi myös kertyä hankkeisiin enemmän kuin alla mainitut eri ohjelmien valtion rahoitusosuuden budjetoinnissa määritelty vähimmäismäärä. Tällaisessa tapauksessa ei rahoittajaviranomaisen tarvitse huomioida kunta- ja muuta julkista rahoitusta valtion rahoitusosuutta vähentävänä eränä.

Rahoittavan viranomaisen on kuitenkin huolehdittava siitä, että toimintalinjakohtaisesti laskettu EU-tukiprosentti ei nouse ohjelma-asiakirjassa mainittua määrää korkeammaksi. EU-tukiprosentti lasketaan kaikesta julkisesta rahoituksesta. Yleisasetuksen artiklan 2 kohdan 5 mukaisesti julkisilla menoilla tarkoitetaan toimien julkista rahoitusosuutta, joka tulee valtion, alue- tai

paikallisviranomaisen talousarviosta tai rakennerahastoihin liittyvästä Euroopan yhteisöjen talousarviosta sekä muita vastaavia menoja.

Erikseen raportoitava kunta- ja muu julkinen raha (esim. kunnan maksamat palkat) otetaan huomioon osarahoituksena myös ohjelmakaudella 2007 – 2013, jotta ohjelma-asiakirjan osarahoitussuhteet saadaan toteutumaan. Ellei säädöserusteista muuta johdu välittävä toimielin voi harkintansa mukaan tapauskohtaisesti hyväksyä myös koko kuntarahoituksen erikseen raportoitavana rahoituksena eli ns. luontoissuorituksena. Luontoissuoritusten hyväksyttävyyttä edellyttää, että ne ovat perusteltuja hankkeen sisällön ja tavoitteiden kannalta. Hyväksyttävyyttä edellyttää aina rahoittavan viranomaisen selvitystä luontoissuorituksen yhteydestä hankkeen menoihin ja rahoitukseen luotettavalla tavalla, sekä hankkeelle annettavan luontoissuorituksen yksilöintiä ja arvon määrittämistä ennen tuen myöntämistä. Muiden kuin tuensaajan/tuensaajien rahoitus-osuuden (hankkeen omarahoitus) sisältämän luontoissuorituksen arvon enimmäismäärää ei tukikelpoisuusasetuksen 6 §:n 3 momentti sääntele muutoin kuin asettamalla yleisasetuksen 56 artiklan 2 kappaleen c-kohdan edellyttämän rajoituksen, ettei luontoissuorituksina hyväksytyihin kustannuksiin saa kohdistua tukea.

Manner-Suomen ESR-ohjelma

Manner-Suomen ESR-ohjelman rahoitustaulukoiden ja valtion rahoitusosuuden budjetoinnin lähtökohtana on, että EU:n ja kansallisen julkisen rahoituksen suhde valtakunnallisessa osiossa sekä Etelä- ja Länsi-Suomen osioissa on 40 (EU)/60 (kansallinen julkinen), Itä- ja Pohjois-Suomen osioissa vastaava suhde on 50/50. Kaikissa ohjelman osioissa kansallisen julkisen rahoituksen jakautuminen valtion ja kunnan sekä muuhun jul-kiseen rahoitukseen on 75 (valtio)/25 (kunta ja muu julkinen). Valtakunnallisessa sekä Etelä- ja Länsi-Suomen osioissa kunta- ja muun julkisen rahoituksen osuus kaikesta julkisesta rahoituksesta on siten 15 % ja Pohjois- ja Itä-Suomen osioissa 12,5 %.

Näihin tietoihin perustuen on laadittu kansallisiin tarkoituksiin rahoitustaulukoita, joita käytetään budjetoinnin pohjana ja ohjelman toteutumisen tarkemman seurannan tukena.

Yksityisen rahoituksen suuruutta ei ole Manner-Suomen ESR-ohjelmassa määritelty ohjelma-asiakirjassa tai kansallisiin tarkoituksiin laadituissa rahoitustaulukoissa. Myös yksityistä rahoitusta on silti perusteltua kerätä hankkeiden toteutuksessa, sillä se vahvistaa yritysten ja muiden yksityisten tahojen sitoutumista hankkeen toteutukseen ja edistää siten hankkeissa kehitettyjen käytäntöjen siirtymistä ns. normaaliin toimintaan.

Hankehakijoiden tasapuolisen kohtelun vuoksi yksityistä rahoitusta pyritään kerryttämään aina kun hankkeen varsinaisena hyödynsaajana on yksityinen organisaatio. Ellei rahoittavan hallinnonalan omasta tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu, yksityisen rahoitusosuuden suuruudeksi suositellaan n. 25 % hankkeen kokonaisrahoituksesta.

Yksityinen rahoitus voi toteutua myös erikseen raportoitavina erinä eli luontoissuorituksina, esim. hankkeeseen osallistuvan yrityksen henkilöstön palkkoina. Hankkeen toteuttajan kirjanpitoon kertyväksi yksityisen rahoituksen määräksi suositellaan kuitenkin vähintään n. 7 % hankkeen kokonaisrahoituksesta, joka vastaa ohjelmakauden 2000 – 2006 ESR-hankkeissa toteutunutta määrää.

Kukin välittävä toimielin seuraa hankkeissaan julkisen ja yksityisen rahoitusosuuden kertymää. Välittävä toimielin voi poiketa edellä mainituista yksityisen rahoitusosuuden kerryttämistä koskevista ohjeista painavista ja perustelluista syistä, jotka tulee dokumentoida.

EAKR-ohjelmat

EAKR-toimenpideohjelmissa EU-rahoituksen ja kansallisen julkisen rahoituksen suhde vaihtelee siten, että se on Etelä- ja Länsi-Suomen ohjelmissa 40/60 ja Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmissa 50/50. Kansallisen julkisen rahoituksen jakautuminen valtion ja kun-tien (+muu julkinen) rahoitukseen vaihtelee ohjelmittain siten, että suhde on EAKR-toimenpideohjelmissa yhteensä 75 (valtio)/25 (kunta ja muu julkinen sekä vastaavat menot).

EAKR-ohjelmissa yksityisen rahoituksen suuruus on määritelty kussakin ohjelma-asiakirjassa siten, että sen osuus kokonaisrahoituksesta vaihtelee ohjelmittain välillä 42 - 55 %.

Kuntarahoituksen määritelmä

Rakennerahastokaudella 1995 – 99 jako kuntarahaan ja yksityisen rahaan perustui yksinomaan rahoitusosuuden lähteen juridiseen muotoon. Ohjelmakaudella 2000 - 2006 kunnan ja yksityisen rahoitusosuuden määrittelyssä alettiin ottaa huomioon rahoittavan yksityisoikeudellisen yhteisön omistus-, rahoitus- ja määräysvaltasuhteet sekä yhteisön toiminnan luonne.

Kuntarahoitusta on siten kaikki kunnan tai sen alaisuudessa toimivan viranomaisen tai kuntayhtymän (esim. maakunnan liiton) rahoitus. Yksityisoikeudellisen yhteisön, kuten osake- tai muun yhtiön sekä säätiön ja yhdistyksen hankkeelle osoittama rahoitus on pääsääntöisesti yksityistä rahoitusosuutta. Yksityisoikeudellisten yhteisöjen rahoitusosuus voi kuitenkin olla yksittäistapauksessa kuntarahoitusta, jäljempänä mainittujen edellytysten täyttyessä, silloin kun kunnalla on:

- suoraan tai välillisesti enemmistö osakepääomasta tai muusta merkitystä pääomasta;
- valvonnassaan osakkeiden tai osuuksien äänimäärän enemmistö; tai
- mahdollisuus asettaa enemmän kuin puolet hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

Lisäksi edellytetään, että toiminta perustuu kunnan toimialan mukaisten tehtävien hoitoon. Mikäli toimintaa harjoitetaan taloudellisella riskillä ja kilpailemalla markkinoilla muiden palveluntuottajien kanssa, on kyseessä yksityinen rahoitus. Harkinnassa voidaan ottaa huomioon myös yhteisön muu rahoituspohja, esimerkiksi miltä osin toimintaa rahoitetaan liikevoitosta ja missä määrin viranomaisten myöntämästä yleisestä toiminta-tuesta (valtionavustus) tai Raha-automaattiyhdistyksen avustuksista yleishyödyllisen toiminnan tukemiseksi. Näiden yksityisoikeudellisten yhteisöjen osalta määrittely edellyttää siten tapauskohtaista kokonaisharkintaa.

Osakeyhtiön omistus- ja päätösvaltasuhteet ilmenevät kaupparekisteristä sekä yhtiöjärjestyksestä ja osakasrekisteristä. Yleishyödyllisyys puolestaan selviää yhtiön yhtiöjärjestyksestä.

Kuntarahoitukseksi katsotaan (kaikissa tukimuodoissa)

1) edellä todettujen yhteisöjen ja yhtiöiden omarahoitusosuus, kun ne itse toimivat tuen hakijana ja hankkeen toteuttajana sekä

2) edellä todettujen yhteisöjen ja yhtiöiden myöntämä avustusmuotoinen rahoitus (ei siis lainamuotoinen rahoitus) tuenhakijalle.

Kuntarahoitusta ei tarvitse kertyä tasaisesti kaikissa toimintalinjoissa eikä kaikissa hankkeissa, mutta välittävän toimielimen tulee varmistua siitä, että kuntarahoitusta ja muuta julkista rahoitusta sekä vastaavia julkisia menoja kertyy hankkeissa yhteenlaskien riittävästi, jotta toimintalinjakohtaiset EU -% eivät ylitä ohjelma-asiakirjoissa mainittuja määriä. Osarahoitussuhteita on syytä seurata jatkuvasti, koska niiden oikaiseminen myöhemmin voi osoittautua vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi.

Hankkeeseen suunnitellun kuntarahoituksen määrä yhdessä muun julkisen rahoituksen kanssa vaikuttaa viranomaisen myöntämän rahoituksen (EU/valtio) osarahoitussuhteeseen.

Muu julkisen rahoituksen määritelmä

Valtion vastinrahoituksen (*Valtion vastinrahoituksella tarkoitetaan talousarviossa erikseen mainituilla EU:n vastinrahoituskohdilla olevia varoja.*) ja kuntien rahoituksen lisäksi hankkeeseen voi kertyä myös muuta julkista rahoitusta. Tällainen rahoitus tulee esim. organisaatiolta, joka saa rahoitusta normaaliin toimintaansa valtionapuna. Mm. Työterveyslaitoksen ja Raha-automaattiyhdistyksen omarahoitusosuus tulkitaan muuksi julkiseksi rahoitukseksi. Muuta julkista rahoitusta on myös esim. seurakuntien rahoitus.

Hankkeeseen kertyvä muu julkinen rahoitus yhdessä kuntarahoituksen kanssa sekä vastaavat julkiset menot tulee huomioida viranomaisen myöntämän rahoituksen (EU/valtio) osarahoitussuhteessa, jotta toimintalinjakohtaiset EU -% eivät ylitä ohjelma-asiakirjoissa mainittuja määriä.

Yksityinen rahoitus

Muut kuin luvussa '*Kuntarahoituksen määritelmä*' mainitut osake- ja muut yhtiöt sekä säätiöt ja yhdistykset ovat yksityisoikeudellisia yhteisöitä, ja niiden rahoitusosuus merkitään yksityiseksi rahoitukseksi.

Yksityisen rahoituksen määrää on käsitelty aiemmin kohdassa '*Osarahoitussuhteet*'.

Kunta- ja muun julkisen rahoituksen sekä yksityisen rahoituksen raportointi

Rakennerahastovaroja käyttävien välittävien toimielinten on huolehdittava projektipäätöksen mukaisen kunnan ja/tai muun julkisen rahoituksen toteutumisesta projektisuunnitelman mukaisesti ja käsiteltävä nämä rahoitustiedot kustannusten tukikelpoisuustarkastuksessa vastaavasti kuin muutkin hankkeen kirjanpitoon, kustannusarvioon ja rahoitus-suunnitelmaan liittyvät tarkastettavat asiat. Myös yksityisen rahoitusosuuden projektisuunnitelman mukaista toteutumista on seurattava ja valvottava. EURA 2007-järjestelmässä ja vastaavasti TUKI2000-järjestelmässä perustettujen EAKR-hankkeiden rahoituksen seuranta tapahtuu TUKI2000-järjestelmässä.

Mikäli kunta- tai yksityinen rahoittaja on maksanut osuutensa etupainotteisesti siten, että kunta- tai yksityinen osuus rahoituksesta on maksatushakemuksessa suurempi kuin toteutuneet kustannukset,

on maksatushakemukseen merkittävä korkeintaan se osuus toteutuneesta rahoituksesta, joka ei ylitä siihen mennessä toteutuneita kustannuksia. Etupainotteisesti maksettua rahoitusosuutta ei saa tulouttaa hankkeen rahoitukseksi liian aikaisin, koska tällöin rahoitus toteutuu nopeammin kuin hankkeen toteutus. Seurantajärjestelmän näkökulmasta tällainen ei ole teknisesti mahdollista. Välittävä toimielin ja hankkeen toteuttaja voivat sopia keskenään, millaisissa erissä kunta- tai yksityinen rahoitus tuloutetaan.

Kirjanpitolain 3:2 §:n vaatimus oikeista ja riittävästä tiedoista edellyttää, että kirjanpitovelvollinen ei merkitse tuloslaskelmaansa muita kuin omaan tulonmuodostusprosessiinsa liittyviä tulo- ja menoeriä. Kirjanpitolaissa ei ole erikseen säädetty asiakasvarojen tms. varojen käsittelystä kirjanpidossa.

Kirjanpitolautakunta on lausunnoissaan 2002/1683 ja 2003/1685 käsitellyt välitettävien varojen kirjanpitoa ja pitänyt suositeltavana, että asiakasvaroista pidetään erillistä kirjanpitoa tai että ne erotetaan ennen tilinpäätöksen laatimista välittäjän kirjanpidosta. Mainituista lausunnoista poiketen kuntajaoston taseen laatimisesta antaman yleisohjeen mukaan välitetyt lainat ja muut vastaavat toimeksiannot, joissa kunta saa toimeksiantajalta maksusuorituksen välitettäväksi edelleen kolmannelle osapuolelle, merkitään toimeksiantojen varoina ja pääomina kunnan tai kuntayhtymän taseeseen.

Tällainen kunta- tai yksityisen rahan osittainen tulouttaminen on mahdollista myös silloin, kun hankkeen toteuttajana toimii valtio. Kun hankkeen toteuttajana toimii TE-keskus tai työ- ja elinkeinoministeriö, noudatetaan viranomaisen itse toteuttamia hankkeita koskevassa ohjeessa mainittuja menettelyjä.